

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 17

LJUBLJANA, DNE 22. APRILA 1937

LETO X.

Lojze Hartman:

Strokovne organizacije in uredba o minimalnih mezdah

Ko je minulo 60 dni in je 15. t. m. stopila v veljavo naredba o minimalnih mezdah, nam je nekoliko lažje govoriti o njenem pomenu za delavstvo.

Splošno prevladuje mnenje, da pomeni uredba v celoti velik korak naprej v graditvi socialno-zaščitne zakonodaje v naši državi. Uzakonila je sistematično postopanje pri urejanju delovnih razmer, ki so kolektivnega značaja, česar doslej sploh še ni bilo, in postavila osnovno mezo ter v zvezi z njo amplitudo (nihajno dolžino), v kateri se more ban gibati, če bo predpisal minimalne mezde v svoji banovini. Ravno tako kot se priznavajo ugodnosti uredbe v splošnem, pa prevladuje med Slovenci in tudi drugod mnenje, da minimalne mezde same še dolgo ne bodo ustvarile za delavstvo takih pogojev, kot so potrebni za njegovo existenco, tudi če bi se postavila v Sloveniji najnižja meza 3 Din na uro. Po drugi strani pa je treba takoj zopet priznati, da bi se s tako mezo zboljšal položaj skoro polovici našega delavstva, za drugo polovico pa pomenil stalno nevarnost, da bodo delodajalci skušali njene višje mezde čim bolj prilagoditi najnižje postavljeni stopnji. S tem je že postavljena morda ena najvažnejših nalog strokovnih organizacij in njihov članstva.

V naslednjem naj opozorim v kratkem, v katerih primerih in do kakšne meje upošteva naredba delavske institucije, bodisi privatnega ali javnopravnega značaja. Na prvi pogled je jasno, da uvaja naredba državo kot tisti faktor, ki odločilno odreja, posreduje in razsoja; je torej izraz težnje po dirigiranem gospodarstvu. Ban postavlja najnižje mezde, posplošuje kolektivne pogodbe na celotne gospodarske stroke, pred državnim uradom se mora vršiti poravnalno postopanje, državni uradnik, določen od bana, predseduje in odloča v razsodišču. Delavskim organizacijam je odrejena nejasna vloga:

1. Po členu 2. naredbe uveljavlja ban minimalne mezde med drugim, »kadar to zahteva interesirana stranka«. Pri tem si je težko predstavljati, da bi delavska stran to svojo zahtevo stavila na kak drug način, kot pa preko svojih strokovnih organizacij ali zbornice. Zelo dvomljivo pa je že, če je ban vezan, da na to zahtevo tudi reagira. Če ne, delavske organizacije najbrž nimajo pravice pritožbe.

2. Kadar ban uveljavlja naredbu (tudi po lastnem nagibu!), je dolžan prej zaslišati tudi delavske organizacije. Ker lahko ban določi najnižjo mezo med 2 in 3 dinarji na uro, bo mnogo odvisno od delavskih organizacij, da bodo svoje zahteve čim bolj podprle.

3. Če zahteva več kot polovica delavstva gotove stroke, da se sklene kolektivna pogodba, ki bi naravno določila višje mezde, tedaj je ban dolžan, da najprej pozove obe stranki, da tako pogodbo skleneta. Če se pogodba ne

sklene, tedaj ban predpiše posebno tarifno skalo za dotično stroko. Zdi se, da je v tej določbi dana strokovnim organizacijam največja možnost, da bodo vzdržale odnosno spravile splošne mezde na tako višino, da bo našemu delavstvu vsaj približno zasiguran eksistenčni minimum. Kakšne važnosti pa bodo za delavstvo strokovne organizacije, bo pa delavstvo takoj uvidelo, če v njihovih sindikatih ne bo organiziranega vsaj polovica delavstva posameznih strok. Pri naših primitivnih razmerah izgleda ta zahteva previsoka, pripomogla bo pa nujno k temu, da se bo delavstvo organiziralo.

4. Najtežja naloga je stavljen strokovnim organizacijam z določbo, da mora pred vstopom v štrajk zaprositi okrajno glavarstvo, da posreduje za poravnavo. Državno oblastvo mora po naredbi nujno razpisati obravnavo. Če je prva brezuspešna, se mora obravnavo ponoviti. Ker je konjunktura ali pomanjkanje dela odločilne važnosti za vstop v štrajk, bo moralo delavstvo strogo paziti na to, v katerem momentu bo zahtevalo posredovanje, kakor tudi na to, da se poravnalno postopanje ne bo zavleklo do momenta, ko bo štrajk že nesmiseln.

5. Najlažja bo naloga strokovnih organizacij v neobveznem arbitražnem (razsodniškem) postopku. Ker je gotovo, da bo tik pred odločitvijo še vedno neporavnano nasprotje med delavskim in podjetniškim stališčem bo

odločal državni uradnik kot predsednik. Ker to ta nujno posloval po namerah režima, bo delavstvo kaj kmalu spoznalo, ali mu je ta naklonjen ali ne. V negativnem primeru se bo tega razsodišča posluževalo le takrat, kadar ne bo več drugega izhoda. Neprimerno bolj pa bo zanimalo zadržanje režima delavstvo v državnih, banovinskih in občinskih podjetjih, ki bo odvisno le od razsodišč, ki so zanje edino obvezna, če poravnalno postopanje ne uspe.

Delavske zbornice so pri vseh teh vprašanjih brez vsakega večjega vpliva. Ban jih lahko zasliši, če se mu zdi potrebno, preden uveljavi minimalne mezde, mora jih pa zaslišati v vprašanjih, v koliko je akordno delo potrebno in v koliko je akordna postavka primerna delu.

Delavski zaupniki so omenjeni le v čl. 15., kjer je rečeno, da podpišejo sporazum v poravnalnem postopanju, če so sodelovali pri obravnava. Verjetno pa so tu mišljeni zaupniki organizacij.

Vsako ve, da izdajajo najvišja oblastva mnogo predpisov, ki se malo ali pa sploh ne izvajajo. V koliko se bo izvajala ta naredba, ki ima zakonsko moč, ni mogoče vedeti. Ker je jasno, da pomeni pridobitev posebno za delavstvo v južnih krajih države, ki je, kakor znano, plačano dosti slabše kot naše, in za slovensko podjetništvo, ki bo postalo zaradi bolj izravnanih de-

lavskih plač konkurenčno sposobnejše, se bojimo, da ta naredba ne bo tista, nad katere izvajanjem bo najbolj bdelo oko državnega aparata. Ker je s tem nadzorstvom poverjeno v glavnem oblastvo I. stopnje, t. j. okrajna glavarstva, se zdi, da bo to osebje po svoji družabni orientaciji, po strokovni usposobljenosti in zaradi odmaknjenosti tem vprašanjem le sčasoma morda kos tako življenjskim problemom slovenskega naroda.

Eno pa je gotovo: izvajanje naredbe bo največ odvisno od načina dela strokovnih organizacij, ki bodo morale čim trdnje povezati v svoje vrste vse delavstvo, ga izobraževati in posebno vzgajati, da bo vztrajalo v spoznanju vrednosti in potrebe po žrtvah za pridobitev ter tudi ohranitev pravic, ki so nujne za dostojanstvo vsakega človeka. S svojim nastopom pa bo morala strokovna organizacija vedno in vedno prepričevati tudi vso ostalo javnost, da je njen pojav ne samo upravičen, temveč nujno potreben, če se hoče družba občestveno tako urediti, da bo vse služilo čim večji obči blaginji.

Če imajo isti cilj tudi državni oblastniki, tedaj ne bo prav nič potrebno rušenje pravih strokovnih organizacij, temveč bodo nadaljevali delo na graditvi socialne zakonodaje in le s celotno svojo gospodarsko in socialno politiko dokazali, da je naredba mišljena iskreno ter ji le na ta način dali pravo vrednost.

Boj v Črni - Kaolin

Kakor smo poročali v zadnji »Del. Pravici«, je bilo delavstvo zaradi postopanja vodstva podjetja primorano ustaviti delo. Počivali smo pa le en dan. Gospod okrajni glavar Kosi je namreč priporočal zaupnikom, da vplivajo na to, da gre delavstvo na delo, obenem pa obljubil, da bo njegova skrb, da se razprava čimprej vrši. Ker vemo, da je gospod načelnik zelo dobrohoten in naklonjen upravičenim težnjam delavstva, obenem pa pravičen, smo ga ubogali. Nismo pa naleteli na tako dobrohotnost pri podjetju. Paznik Repše je omenil, da je prilika, da more pokazati svojo moč. Najbrž je zaradi tega odslovil enega delavca. Pozneje se je to popravilo, pričujemo pa vseeno, da se vidi, kdo dela napete razmere.

Kako je s kolektivno pogodbo stavbinec

Po dosedanjih izgledih je predvideno, da bo v kratkem prišlo do podpisa kolektivne pogodbe med delodajalskimi in delavskimi organizacijami. Splošni del pogodbe, ki ureja delovno razmerje in izvajanje socialne zakonodaje, je že izgotovljen in je bil na shodu stavbinskega delavstva v nedeljo, dne 18. aprila t. l., tudi soglasno sprejet. Ta del kolektivne pogodbe je za delavstvo gradbene stroke povsem zadovoljiv in pomenja velik napredek stavbinskega delavstva. Odprto pa je vprašanje drugega dela pogodbe, ki

vsebuje plače delavstva v gradbeni stroki. V pogledu plač obstoja še precejšnja razlika med zahtevami delavstva in ponudbami delodajalcev. Ze sedaj je jasno, da plače ne bodo enake za vso banovino, marveč se bodo delile na kategorije po krajevnih življenjskih in gospodarskih razmerah. Ljubljana in bližnja okolica bo v prvi kategoriji. Velika večina ostalih mest in krajev pa v drugi kategoriji. — Stavbinsko delavstvo je na zgoraj navedenem shodu pooblastilo zastopstva svojih strokovnih organizacij, da se pri na-

daljnjih pogajanjih držijo meje višine plač med Din 3.75 do Din 5.75.

Pogajanja za višino plač so bila predvidena za torek, dne 20. aprila. Ker so pa med tem časom nastale nove zapreke, se bodo pogajanja vršila v petek, dne 23. aprila t. l. Upamo, da bo prišlo tudi v tem pogledu med obema strankama do zadovoljivega sporazuma, katerega brez dvoma naše stavbinsko delavstvo želi in pričakuje. Dobra stran te pogodbe bo zlasti v tem, da ne bo pogodba odvisna od posameznega delodajalca v pogledu podpisa in izvajanja, ker bo z delodajalske strani pogodba podpisana od njihovih organizacij in bo veljala za vse delavstvo v dravski banovini.

Jugoslovanska strokovna zveza bo kot dosedaj stremela in si prizadevala, da pride čimprej do sklenitve pogodbe, ki bo prinesla delavstvu novih izboljšanj pri delu in plači.

Iz centrale

Nekatere skupine še niso imele rednih letnih občinih zborov. Odbore naprosamo, da te občine zbere še tekom tega meseca skličejo in izvedejo. Izvedba teh krajevnih občinih zborov je potrebna zaradi tega, ker bomo v aprilu in maju izvedli občine zbere strokovnih zvez, za katere morajo biti izvoljeni v smislu pravil za to določeni delegati.

Obenem prosimo vse one skupine, katerih občini zbori so se že vršili, pa nam še niso poslale seznama izvoljenih odborov, da nam le-te v najkrajšem času pošljejo. Pri poročilih pa prosimo, da navedete funkcije, katero ima odbornik, kakor tudi njegov točen naslov.

Čitaj in širi Delavsko pravico!

Stavbinci naj izvedo resnico

Ker sem kot predstavnik Jugoslovanske strokovne zveze sodeloval do malega pri vseh dosedanjih akcijah stavbinskega delavstva za ureditev delovnih in plačilnih razmer potom kolektivne pogodbe, si dovoljujem v kratkem objasniti objektivno stališče, ki sem ga zastopal pri vseh razpravah za uresničenje upravičenih zahtev stavbinskega delavstva. To pojasnilo pa ni namenjeno kakšni agitaciji, marveč hočem le razbliniti laži in demagogijo, katero prav vneto razvijajo neki ljudje, ki pripadajo Savezu gradjevinskih radnika, in to čisto z določenim namenom.

V letu 1936 se je v Sloveniji pojavila podružnica Saveza gradjevinskih radnika, ki ima svoj sedež v Belgradu. Ta organizacija si je hotela osvojiti monopol nad stavbinskim delavstvom v dravski banovini. Poleg vseh mogočih praznih fraz, demagogije in laži ji je za agitacijo služilo prav posebno to, da so predložili zahteve po zvišanju plač, ki so bile za delavstvo zelo privlačne. Ne rečem, da so bile zahteve pretirane, vendar je bilo vsakemu, ki količkaj pozna obstoječe razmere, takoj jasno, da takih zahtev ni mogoče uveljaviti. Stavbinsko delavstvo je bilo s temi zahtevami v mesecu juniju 1936 pahnjeno v stavko, katere rezultati so znani. Če bi pa v tedanjo borbo še pravočasno ne posegle ostale strokovne organizacije, bi bila sigurno vsa započeta akcija docela propadla.

Tedanji sporazum je bil sprejet med delodajalci in vsemi delavskimi strokovnimi organizacijami, ki je ob zaključku stavke določal, da se bo do novega leta 1937 sklenila kolektivna pogodba za stavbinsko delavstvo vse banovine, s katero naj bi se dokončno uredilo delovno in plačilno razmerje v gradbeni stroki. Ta pogajanja pa so se pričelasi precej pozno, že po končani sezoni, vendar je bilo še vedno mogoče, da bi se pogodba sklenila še pred novim letom 1937. Med pogajanjimi, ki so predvidevala, da bo prišlo do zadovoljivega sporazuma in do izboljšanja plač, je prišlo vmes nekaj, kar je dalo delodajalski strani povod, da je pogajanja za sklenitev pogodbe odklonila, dokler se ta zadeva ne uredi. Ker Savez gradjevinskih delavcev, ki je to prekinitev zakrivil, gotovo ni svojemu članstvu poročal resnice, zakaj so se ustavila pogajanja, naj povem to jaz.

Savez je izrabil neko smrtno nezgodo delavca, ki se je pripetila pri javnih delih, in je izdal okrožnico, v kateri je vse gradbene delodajalce brez izjeme obsodil kot nenasičene kapitaliste, češ da so krivi takih nezgod. Tudi ta okrožnica je imela svoj namen, dosegla pa je ravno nasprotno in je gradbenemu delavstvu mnogo škodovala. Smrtne kakor vsake druge nesreče, pa naj jih zakrivi kdorkoli, se po mnenju objektivnih ljudi ne smejo izrabljati za agitacijo med delavstvom. Tak način agitacije mora obsojati vsaka resna delavska strokovna organizacija. Na tisti razpravi, ko so delodajalci prav zaradi te okrožnice odrekli vsaka nadaljnja pogajanja, sem kot predstavnik JSZ skušal vplivati na delodajalce, da gredo preko tega dogodka v nadaljnja pogajanja za sklenitev pogodbe. Izjavil sem sledeče:

Obžalujem vsako nezgodo pri delu, toda za obsodbo prizadetih krivcev pa je kompetentno le sodišče in oblasti, ki so v to poklicane. Dodal sem, da se ne strinjam s tako obsodbo, ki je bila navedena v omenjeni okrožnici, in to še zlasti, ker je bila izdana v času, ko so bila pogajanja za kolektivno pogodbo v najlepšem teku. Pristavil sem še, da zaradi ene nezgode, pa četudi bi jo zakrivil delodajalec, ne gre obsojati pri tem vseh delodajalcev, kakor se na drugi strani ne more obsojati vseh delavcev, da so pijanci, če se je ugotovilo, da eden ali drugi pride celo na delo v vinjenem stanju.

Ko je Savez uvidel, kako veliko napako je storil s svojo okrožnico, katere vsebino in način so obsodile vse ostale strokovne organizacije in tudi Delavska zbornica, zato so šli gotovi ljudje na delo, da pozornost delavstva obrnejo drugam, da se ne bi izvedelo, kdo je zakrivil ustavitve pogajanj za pogodbo. Moje izjave, katere upam vsak čas in povsod ponoviti, je nekdo od Saveza preobrnil in to zopet z določenim namenom. Danes se med stavbinci govori, da sem na razpravah držal za delodajalci in da sem delavstvo obsodil s pijanci. Iz gornjega je razvidno, da so to navadne laži, s katerimi se zakriva resnica. Laž se z lažjo zakriva, resnica pa mesta nima, to je parola teh gospodov sodrugov. Ali stavbinsko delavstvo ve, da je bilo pred to okrožnico predvideno, da bodo delodajalci pristali na zvišanje plač vsaj za 10% od sedanjih, ki so določene v znanem sporazumu? Ali stavbinsko delavstvo ve, da so pozneje po trimesečni prekinitvi pogajanj delodajalci

predlagali namesto zvišanja znižanje plač iz razlogov, da so medtem delodajalci prevzeli večino del za leto 1937 še po starih mezdah in da zato ne morejo pristati na zvišanje plač?

Shod stavbinskega delavstva v nedeljo, dne 17. aprila, v DZ v Ljubljani je jasno pokazal, kako daleč je stavbinsko delavstvo preslepljeno zaradi demagogije in laži gotovih sodrugov. Resni in stvarni strokovničarji obžalujemo tako organizacijo, še bolj pa delavstvo, ki naseda lažem, ki mu jih podtikajo vodilni sodrugi. Mnogo bolj na mestu bi bilo, če bi se ljudje, ki predstavljajo Savez, raje kaj učili, da bi na pogajanjih z delodajalci pokazali, koliko znajo zastopati delavske interese, in da jim ne bo treba tarnati, če slučajno jaz nisem navzoč pri eni razpravi. Zastopniki Saveza prav dobro vedo, da sami niso niti kompetentni, niti sposobni za vodstvo takega gibanja, zato so napram zastopnikom ostalih organizacij, ki sodelujejo pri tej razpravi, zelo vljudni, toda na zunaj med delavstvom pa uganjajo demagogijo, izvajajo teror in dokazujejo, da je samo njihova organiza-

cija prava in edina, ki se bori za izboljšanje položaja stavbinec. Mi zbiramo o tem podatke, gospodje sodrugi. Časi nasilja in terora v delavskih vrstah so minuli. Danes smo zmožni, da se odločno postavimo v bran proti vsakomur, ki ovira delavstvu svobodo organiziranja. Ali se zavedate, da je ravno isti teror, ki ga izvajate med stavbinskim delavstvom, razbil marksistične organizacije pri nas?

Upam, da bom vse svoje besede in vsa dejanja, ki sem jih izrazil in storil kot predstavnik JSZ, vselej in vsak čas lahko zagovarjal pri delavstvu, zlasti pri onem delavstvu, ki se je že kaj naučilo in ki zna samostojno misliti in razumevati razmere časa. Smelo tudi trdim, da ima ravno Jugoslovanska strokovna zveza po svojem zastopstvu veliko zaslug, da je splošna kolektivna pogodba stavbinskega delavstva še dokaj zadovoljiva. Pri tem ne iščem prav nikakega priznanja, iščem le resnico, ki je sestra pravice, ne glede na to, kaj bodo rekli tisti, ki imajo pri vsakem gibanju in pri vsaki stopnji svoje posebne namene.

Navodila

za izvrševanje uaredbe o minimalnih mezdah

Minister za soc. politiko je izdal dne 15. t. m. navodila k zgoraj navedeni naredbi, ki določajo minimalne mezde, dokler jih ne predpišejo bani za svoja področja. Po teh navodilih znaša najnižja plača na uro za nekvalificirane delavce nad 18 leti v krajih preko 5000 prebivalcev Din 2.—; v krajih pod 5000 prebivalcev za enako delavstvo v obrti in trgovini Din 1.80.

Za nedoletne delavce pod 18 leti v mestih nad 5000 prebivalcev Din 1.50; v mestih pod 5000 prebivalcev Din 1.35, in sicer za delovni čas, kot je po predpisih dovoljen.

Pod točkami 7., 8., 9., 10. Navodil se določa meja, v kateri sme ban predpisovati najnižje mezde. V točki 7. je predpisana meja od 10% pod osnovno mezdo do 50% nad osnovno mezdo v krajih nad 5000 prebivalcev za nekvalificirane delavce nad 18 leti starosti. Ker znaša osnovna mezda po naredbi Din 2.—, je možna določitev minimalne mezde od Din 1.80 do Din 3.— na uro.

Ista meja bi morala veljati za delavstvo v krajih pod 5000 prebivalcev v trgovini in obrtu v smislu t. 3. čl. 2. Naredbe. V Navodilih pa je vzel minister za podlago zgoraj navedeno najnižjo mezdo, t. j. Din 1.80, ter dopustil znižanje na 90% te mezde, namesto da bi se držal določila Naredbe, po kateri ne sme biti mezda nižja kot 90% osnovne mezde. Konkretno je torej postavil najnižjo mejo na Din 1.62, namesto na Din 1.80. Ker ima Naredba zakonsko moč, zato to določilo, ki ga je izdal le minister, ne more imeti pravne veljave.

Za nekvalificirano delavstvo pod 18 leti starosti pravilno določajo Navodila, da dnevna ne more biti nižja kot 75% postavljene najnižje mezde za delavce nad 18 let starosti, t. j. od Din 1.35 do Din 2.25. Ker pa je za delavstvo v krajih pod 5000 prebivalcev v trgovini in obrtu minimalna mezda prenizko odmerjena in ker se ravna mezda nedoletnega delavstva po tej mezd, zato je tudi minimalna mezda nedoletnega delavstva prenizka,

ter mora pravilno znašati Din 1.35 do Din 2.25, namesto Din 1.215 do 2.025.

Ta nepravilnost v Navodilih bo prišla do izraza šele tedaj, kadar bi ban določil minimalne mezde posebej za kraje pod 5000 prebivalcev, in to za delavstvo v trgovini in obrtu.

Zasluzek pri akordnem delu ne sme biti nižji od zgoraj navedenih mezd. Kadar je s kolektivno ali individualno pogodbo določena višja mezda, velja ta. Če ban predpiše mezde za kvalificirane delavce s tarifno skalo, tedaj ne sme biti najnižja mezda nižja, kot je najvišja nekvalificiranega delavstva. Za kvalificirano delavstvo v industriji pa se smatra delavec s strokovno izobrazbo po o. z.; delavec, ki opravlja posle, za katere je strokovna izobrazba potrebna, odnosno kdor opravlja take posle, za katere je potrebno posebno učenje in daljša praksa; delavec, ki ga delodajalec prizna za kvalificiranega. V spornih slučajih odloča ban. Kadar ban določa mezde, ne sme delati načelne razlike med spolom, temveč se mora držati načela: enaka nagrada za enako delo.

Kjer se praznuje angleška sobota, se pri 48 urnem delovnem tednu ne more zahtevati zvišana mezda za delo preko 8 ur na dan. Pri mesečnih plačah se računa na mesec 25 delavnih dni. Ban odreja vrednost plače v naravi po zaslišanju zbornice.

Kadar zahtevajo stranke, da se določi najmanjša mezda za kako gospodarsko panogo (industr., obrt, trgov. itd.), tedaj lahko nastopajo kot interesirane stranke: sindikalne organizacije dotične panoge ali stroke, če velja njihova organizacija za teritorij banovine, ali pa delavska zbornica. Na strani poslodavcev pa svobodne in prisilne organizacije ter zbornice. (Primerjaj uvodnik toč. 1.)

V primeru arbitraže morajo sporne stranke določiti poleg zastopnikov tudi njihove namestnike, ki morajo vsi skupaj stalno prisostvovati vsem razpravam in javno glasovati. Stroške postopanja, ki se vrši navadno v banovinskem mestu, nosijo stranke samé.

Inozemski kapital v Jugoslaviji

V industriji in bankarstvu Jugoslavije je inozemski kapital udeležen iz naslednjih držav:

Francija	1.082.5 milij. dinarjev
Anglija	879.3 » »
ČSR	774.6 » »
Amerika	538.5 » »
Italija	490.1 » »
Avstrija	359.4 » »
Belgija	229.7 » »
Ogrska	183.9 » »
Švedska	107.8 » »
Holandska	78.9 » »
Nemčija	54.9 » »
Belgija	21.9 » »

Od 985 industrijskih in 615 bančnih podjetij so v rokah in pod kontrolo inozemskega kapitala 304 industrijska podjetja in 24 bank.

Dotok in moč inozemskega kapitala v Jugoslavijo je razviden tudi iz naslednje primerjave:

1. Vpisani kapital vseh industrijskih podjetij Din 3.401.000.000 (od tega inozemskega kapitala Din 2.315.400.000).

2. Vrednost investiranih strojev, transportnih sredstev in nepremičnin v jugoslovanski industriji Din 5.173.100.000 (od tega inozem. kapitala 1.772.100.000 dinarjev).

3. Skupni znesek kratkoročnih kreditov v Jugoslaviji Din 4.496.800.000 (od tega inozemskega kapitala 2.865.900.000 dinarjev).

Poselska zveza

Služkinje. Poselska zveza v Ljubljani priredi prihodnjo nedeljo (25. aprila) izlet na Šmarno goro. Zbirališče bo točno ob pol 3 popoldne pri Figovcu na Tyrševi cesti. Od tam se peljemo z električno železnico do St. Vida. Z nami pojde gospod duhovni voditelj in pevski zbor služkinj. Takoj po prihodu na Šmarno goro bomo imeli v cerkvi pete litanije in blagoslov z Najsvetejšim. Vabimo vse služkinje, da bo več zabave in poštenega razvedrila. Če bo slabo vreme, se izlet ne bo vršil.

Rudarji

Trbovlje. V nedeljo, dne 18. aprila t. m., se je vršil občni zbor naše skupine. Po poročilih starega odbora je govoril tov. tajnik J. Rozman, ki je predvsem poudarjal organizacijsko stran in naloge odbora do organizacije in do članstva ter na drugi strani, kake dolžnosti ima članstvo do svoje organizacije. Vsak odbornik naj izvršuje svoje funkcije točno in mu poverjeno nalogo ne odlašaj, ker s tem delo v organizaciji trpi. Zaupniki naj bodo hrbtenica odbora, ki naj bodo v stalnem stiku s članstvom v svojih rajonih, da jih v vsem tekočem lahko sproti obveščajo. Občni zbor je posetil tudi duhovni vodja naše skupine č. g. Korban. Pri volitvah odbora so bili soglasno izvoljeni: Predsednik: Križnik Filip, namestnik: Kralj Franc, tajnik: Dolar Jože, namestnik: Dolar Viktor, blagajnik: Zupan Franc, namestnik: Simončič Franc. Preglednika: Renko Miloš, Kunstl Ferdinand. Odborniki: Jesih Adolf, Špiler Franc, Kralj Franc. Zaupniki: Hostnik Ivan, Hočvar Anton, Fajdiga Božidar, Merzel Franc, Vengust Franc, Dovnik Anton, Kapl Anton. Delegata za glavni občni zbor sta Križnik Filip in Jesih Adolf. Zaupniški kader se je precej razširil. Pritegnili so se sami mlajši in agilni tovariši, ki se bodo z veseljem oprijeli dela v skupini, ker se zavedajo, da je mogoče izboljšati delavski položaj edino le v močni strokovni organizaciji JSZ.

Zagorje. V nedeljo, dne 25. aprila, se bo vršil sestanek vsega članstva, tako rudarjev, kakor tudi apneničarjev. Sestanek bo zelo važen, zato naj se ga vsak sigurno udeleži in poskrbi tudi za udeležbo drugih. Za člane apneničarskega delavstva je še prav posebna dolžnost, da pridejo, ker se jim bo obrazložila sprememba stare kolektivne pogodbe. Treba pa je tudi, da mu bodo sami obrazložili in predočili vse potrebno k pogajanjem, da bo tako lahko pravilno zastopal interese vašega dela. Dalje se bo tudi sklepalo na sestanku o letošnjem izletu dne 1. maja. Naj bo letošnji 1. maj nekakšen skupen družinski izlet. Skupina bo poskrbela, da ne bo izlet vezan z velikimi stroški, ki jih članstvo ne zmore. V nedeljo torej vsi na sestanek. — Poročil se je tov. Skrabar Peter, član skupine rudarjev, z gospodično Ključevsek. Izbral si je tovarišico iz ugledne krščanske družine. — Iskreno čestitamo in želimo obilo božjega blagoslova!

Tekstilno delavstvo

Tržič. V nedeljo, dne 18. t. m., se je vršil 26. redni občni zbor naše skupine JSZ. Udeležba ni bila prav velika, toda tisti, ki so prišli, so pokazali, da jim ne manjka poguma in vztrajnosti za nadaljnje delo. Iz poročil dosedanjih funkcionarjev smo jasno videli vse, ne majhne težave in zapreke, s katerimi se je morala skupina pretekle leto boriti za svoj obstanek. V imenu centrale je podal izčrpno poročilo tov. Grošelj, kateri nam je v lepih besedah orisal delo, trpljenje in uspehe naših tovarišev po drugih skupinah. Poudarjal in z jasnimi dokazi je podpiral potrebo strokovne organizacije v današnjih, za našega delavca vse prej kot pa prijetnih razmerah. Vsi navzoči so se iz njegovega poročila navzeli trdne volje, dvigniti in razširiti našo organizacijo po vseh tržiških obratih. Pri volitvah je bil po večini izvoljen stari odbor, kateri je že v preteklem letu pokazal, da bo kos svoji nalogi, katerega ga čaka. Priporočamo vsem tistim, kateri so že prerokovali smrt naši skupini, in vsem tistim, kateri so jo že naprej z vso sigurnostjo barvali zeleno, da vzamejo gornje poročilo na znanje in naj vedo, da bo tržiško delavstvo ostalo v krščanski delavski organizaciji, ki jo je ustanovil dr. Janez Ev. Krek.

Kranj. V nedeljo, 2. maja, bo ob 9 dopoldne ustanovni občni zbor Strokovne skupine tekstilnega delavstva v Kranju. Občni zbor bo v prostorih Delavskega doma. Tovariši in tovarišice iz tekstilnih tovarn že danes opozarjamo, da se tega zbora udeležijo.

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Ne frankirana pisne se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1 • Oglasi po ceniku • Telefon 2245 • Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 18.—, za pol leta Din 28.—, za celo leto Din 48.—; za inozemstvo stano mesečno Din 7.—

Vrejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za vezorčij Delavske pravice: B. Žumer • Za Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani: K. Čuč

Ljubljana. V nedeljo, dne 18. aprila, je imela naša skupina svoj redni letni občni zbor. Udeležba je bila sicer zadovoljiva, vendar bi želeli, da bi prišli tudi tisti tovariši, kateri dosedaj še niso organizirani. Na občnem zboru smo poleg poročil obravnavali tudi vprašanje kolektivne pogodbe. Kolektivna pogodba je predložena, in sicer smo je predložili Združenju. Rok, katerega smo stavili za odgovor, je namreč že potekel in bomo po vsej verjetnosti morali zahtevati tozadnevne razgovore potom oblasti.

Tov. Fajfar nas je kot zastopnik centralne bodril k delu. Kolektivna pogodba bo dobra le v tem slučaju, ako bomo 100% organizirani, kakor tudi, ako se bomo zavedali svoje odgovornosti, katero imamo napram organizaciji in delavstvu kot celoti. Za volitve je bilo precej zanimanja. Izvoljeni so bili naslednji tovariši: Pauer Ivan, Grubič Gvido, Lukner Franc, Mauser Franc, Hiršman Jože, Ferjan Anton, Oven Anton, Čertanc Franc in Kramar Jože.

Lesno delavstvo

Duplica. Na zadnjih dveh sestankih smo obravnavali poleg drugih važnih zadev tudi vprašanje OUZD, kakor je ugotovila revizija. Prejšnje odtegljaje je bilo podjetje sicer pripravljeno izplačati, vendar pa ni hotelo dati na razpolago moči, ki bi to izračunale. Izjavilo je, da damo to lahko računati sodišču, ali pa da rešimo kompromisno. Naš odbor in zaupniki so izdelali nekaj predlogov, katerih zadnjega je osvojilo tudi delavstvo na našem sestanku dne 24. marca t. l. S tem predlogom se je ta zadeva rešila še nekako razveseljivo. Sporazum je že vsestransko podpisan, ter ga je podpisala tudi druga še obstoječa organizacija, čeravno je zadnji dan odpovedala skupni sestanek v tej zadevi. Ta sporazum je za delavstvo tovarne velik korak naprej, saj zboljšuje in urejuje interese vseh zaposlenih delavcev. — Da delavstvo ne bo zahtevalo več prejšnjih odtegljajev za OUZD, je v ostalih točkah določeno: do 20. maja bo gotova kopalnica s prho, ki bo na razpolago vsem zaposlenim delavcem; do 10. t. m. se bodo plače uredile glasom kolektivne pogodbe, sicer plača podjetje za vsak teden zamude 100 Din v fond zaupnikom. To velja tudi za kasneje. Kazenski fond bodo računsko upravljali zaupniki ter ga sporazumno s podjetjem porabili v socialne potrebe zaposlenih delavcev. Dosedaj tega še ni bilo. V slučaju dopustov in odpustov pridejo v poštev najprej neorganizirani, da ne bodo kakor troli v panju. Nemirov pa največ delajo. Dalje je še važno, da v podjetju ne bo več kot 10—15% mladolletnih delavcev, sedaj pa se ne smejo več zaposliti v podjetju izpod 16. leta starosti, to pa iz zdravstvenih razlogov. Podrobno bomo obravnavali ta sporazum na rednem sestanku ter ga bomo tudi prečitali. — Apeliramo na g. upravitelja, zlasti pa obratovodjo, da naj vsaj podpisani dogovor drži tudi v praksi. Ako se priznavajo zaupniki in organizacije, naj se pri posredovanjih tudi dejansko upoštevajo, ker prihajajo s potrebami in zahtevami vseh zaposlenih. Mirno sožitje naj se nikar ne kviri s samovoljnim ravnanjem g. obratovodje. Delavstvo je soustvarjajoči faktor v podjetju, zato pa hoče tudi po svojih zastopnikih soodločevati v zadevah, ki se ga tičejo!

Beginje pri Cerknici. Delavstvo lesne tvrdke A. V. Meden je v ponedeljek, dne 9. aprila, po skoraj 4-tedenski stavki zopet pričelo z delom. Med podjetjem in Jugoslovansko strokovno zvezo je bil s posredovanjem sreskega načelnika v Logatec dosežen sporazum, ki je bil za delavstvo zadovoljiv. S tem sporazumom se bodo izboljšale plače za 50 par na uro, dalje bo podjetje uveljavilo delovni red in izvajalo socialno zaščitno zakonodajo.

Potrebno je, da ob zaključku tega gibanja spregovorimo nekaj besed na račun ene in druge strani. V prvi vrsti je treba ugotoviti, da so taki spori, ki občutno zadevajo interese obeh strani, samo posledica neurejenih delovnih razmer in neuvaževanje upravičenih zahtev delavstva s strani podjetja. Žal, da delodajalci često nečejo razumeti, da gospodarski uspehi podjetja v veliki meri zavise od zadovoljnosti delavstva. Zadovoljstvo delavstva pa se ustvarja s tem, da se za delavstvo možnost vsaj skromnega preživljanja, kar je neobhodno potrebno za ohranitev zdravja in delovne sposobnosti. Pa tudi delavstvo se mora pri takih gibanjih nekaj naučiti. Predvsem mora spoznati, da se v svojih ukrepih nikdar ne sme prenačati, zlasti če ni sigurno potrebne solidarnosti, ki mora vladati pri takih gibanjih med delavstvom. Posebno pa ni na mestu, da se posamezni delavci med stavko s svojim nastopanjem vedejo nekorektno in dajejo izjave, ki s stvarnostjo gibanja nimajo ničesar skupnega. Naša iskrena želja je bila, da bi se nastali spor mirnim putem poravnal. V to vrhu smo podvzeli vse razpoložljive mož-

Preteklo leto je bilo za tekstilno delavstvo leto težkih borb in preizkušenj. Vse, kar je tekstilno delavstvo v teku zadnjih let občutilo zaradi neizvajanja delavske socialne zakonodaje in drugih nedopustnih dejanj, kakor tudi znižavanja delavskih plač, je dalo delavskim strokovnim organizacijam mnogo misliti. Na drugi strani se je pa med delavstvom ustvarjalo ozračje, ki ni moglo roditi nič dobrega. Vse to je dalo povod, da so strokovne organizacije pričele s temeljitim delom na proüčevanju razmer in delu za kolektivno pogodbo. Na nešteto sestankov je Jugoslovanska strokovna zveza klicala delavstvo, da s tem pripravi in izvežba svoje članstvo za predstoječe delavsko gibanje. S tem je naša organizacija hotela, da v skupnem delu čim več doprinese v prosep tekstilnega delavstva. Seveda velika večina delavstva za to ni imela nobenega razumevanja. V takih okoliščinah so se pričela pogajanja na banski upravi za enotno kolektivno pogodbo. Delavstvo je bilo treba pripraviti na predstoječe mezno gibanje. Zato se je vršil shod na »Stari Pošti«, katerega je sklical centralni tarifni odbor za tekstilno delavstvo. Shod, ki je bil v zgodovini kranjskega delavstva največji, je izzvenel v delavski skupnosti in enotnosti. Kazalo je, da delavstvo pristopa k pravi delavski borbi za izboljšanje svojih življenjskih interesov.

Drugi dan na to pa je izbruhnila po vseh kranjskih tekstilnih tovarnah stavka. Ali je bila stavka pravilna ali ne in kdo je stavko povzročil, ne bomo v tem članku raziskovali. Resnica je, da stavke niso povzročile strokovne organizacije, ter s tem tudi ne morejo za stavko nositi nobene odgovornosti. Posebno JSZ je bila po svojem zastopniku v centralnem tarifnem odboru proti vsem tistim, kateri so skušali z delavstvom delati razne poizkuse sebi v korist.

Kljub temu so strokovne organizacije, združene v centralnem tarifnem odboru, šle takoj na delo in pripravile vse potrebno, da so se drugi dan stavke pričela pogajanja. Na teh pogajanjih so bili navzoči zastopniki delavstva iz vseh kranjskih tekstilnih tovarn. Na ta način so vsi ti zastopniki delavstva kot soodločujoči faktorji lahko popolnoma svobodno odločali o usodi stavkajočega delavstva. Pogajanja so se uspešno končala v popoln uspeh delavske delegacije. Zato so delavski zastopniki sklenili sklicati za stavkajoče tekstilno delavstvo še isti večer shod, kjer bi delavstvu pojasnili uspeh pogajanj. Nadalje so delavski zastopniki sklenili predlagati delavstvu, naj gre prihodnji ponedeljek na delo, ter naj pri delu čaka na nova pogajanja, katera so bila od oblasti določena za 28. avgust.

Vsak, kdor je resno motril to spontano delavsko enotnost in vrhu tega videl uspeh pogajanj, je brez vsakih okoliščin dejal, da mora delavstvo iz tega upravičenega meznega boja doprinesiti popolno zmago. Toda stvar se je zasukala povsem drugače. Prišlo je tisto, kar bo še leta in leta škodovalo kranjskemu

delavstvu. Prav tako je naša iskrena želja, da bi vladali tudi v bodoče med delavstvom in delodajalci čim boljji odnošaji, da ne pride do nepotrebnih borb in medsebojnega sovražnega razpoloženja, ki prinaša samo škodo na obeh straneh. Delodajalci morajo pač spoznati, da je poleg »cesarju, kar je cesarjevega« treba dati tudi delavcu, kar je delavčevega, to je potrebni za dostni kruh in tudi moralno upoštevanje.

delavstvu. Delavstvo, namesto da bi sledilo svojim strokovnim organizacijam, je kratkomalo ostalo v tovarnah. Vso škodo, ki je vsled tega danes delavstvo ima, nosijo dotični, ki so delavstvu nepravilno poročali o poteku pogajanj. Vsled toliko preostanih šikan, katere je delavstvo zadnja leta moralo prestati po kranjskih tekstilnih tovarnah, je delavstvo s strahom sledilo vsemu, kar se je odločalo o njegovi usodi. Ravno vsled te bojzani pa je bilo še bolj dostopno demagoškim besedam gotovih delavskih »führerjev« ki so to slabost delavstva uporabili za to, da je delavstvo odpovedalo disciplino delavskim strokovnim organizacijam. Niso pa ti ljudje pomislili, koliko so delavstvu škodovali, ko so ga privedli do tega usodepolnega koraka. Delavstvo je s tem izgubilo svoje zakonito zastopstvo — strokovne organizacije. Najbolj so bili tega veseli podjetniki kranjskih tekstilnih tovarn, ker so v delavstvu videli samo množico neorganiziranih in nediscipliniranih ljudi. Danes pa skoro ravno isti ljudje, ki so največ škodovali ne samo kranjskemu tekstilnemu delavstvu v Sloveniji, skušajo to krivdo odvrniti od sebe, češ, strokovne organizacije so krive, da se danes tekstilno delavstvo nahaja v tako težkem in brezupnem položaju.

Nastane vprašanje, kaj je delavstvo s podpisom enotne kolektivne pogodbe pridobilo? Kljub vsem težkim okoliščinam je delavstvo priborilo kolektivno pogodbo, v kateri je zajamčena del. soc. zakonodaja. S to pogodbo so delavstvu dane enotne temeljne urne plače v vsej tekstilni industriji. Na račun delavskih plač se je namreč ravno v tekstilni industriji izvajala največja konkurenca.

Dotna in po svetu

V Zagrebu je v nekem študentskem domu prišlo do krvavega spopada med dvema skupinama študentov. Večja skupina je z noži navallila na manjšo med vzkliki: »Doli s komunisti!« En levičar je bil smrtno ranjen in je kmalu umrl, dva druga pa sta težko ranjena. Policija je več napadalec kmalu prišla, drugi pa so se poskrili in zbežali iz mesta.

Turški ministrski predsednik in zunanji minister sta potovala preko Kragujevca in Kraljeva ter Sarajeva v Boko Kotorsko, od tam pa spet nazaj v Bosno v Han Pijesak, kjer je bila zadnja konferenca z dr. Stojadinovičem.

V Zenici so se vrnili te dni na delo vsi delavci na poziv obratnih zaupnikov in strokovnih organizacij. Dnevno je stalo zadnje dni pred obratom 500 do 600 delavcev. Delo se je redno pričelo v ponedeljek 19. t. m.

Umrli je v Belgradu bivši predsednik JNS vlade iz leta 1932—33 dr. Milan Srškič. Pokojni je bil voditelj bosenskih radikalov. Po volitvah leta 1935 je nastopal spet za obnovo stare radikalne srbske stranke.

Zivahno politično delavnost razvijajo srbske opozicijske stranke: kmečka, demokratična in radikalna. Na številnih zborovanjih po severni Srbiji na široko razpravljajo o vseh najnovejših notranjih in zunanje-političnih dogodkih. Na shodih se najbolj poudarja zahteva po resnični demokraciji in svobodi, posebno po svobodi tiska.

40 milijonov dinarjev bo veljal ogromen blok palač, ki jih bodo v najkrajšem času začeli graditi v Belgradu. V krasnih palačah bo nastanjeno predsedništvo vlade, uprava monopolov in kataster finančnega ministristva. To bo največja zgradba v srednji Evropi.

4 nova ljudskošolska poslopja so bila zgrajena v Skoplju v zadnjih 4 letih. Poslopja so najmodernejša v naši državi.

V Splitu bo zgradila država radijsko postajo za 6 milijonov dinarjev.

Spomenik Nikoli Pašiću nameravajo postaviti v Belgradu. V ta namen se je osnoval poseben odbor, ki je izdal poziv, naj se začnejo po vsej državi zbirati pri-

Zaradi enotnih temeljnih urnih plač, ki so zajamčene v kolektivni pogodbi, bo ta umazana konkurenca kolikor toliko odpravljena. Tudi delovni čas je v kolektivni pogodbi zajamčen. Delavstvu so zajamčena določila §§ 219.—221. obrtnega zakona. Vsak trezno misleč delavec vidi, da je s kolektivno pogodbo le nekaj pridobljenega. Ustvarjeni so temelji za izboljšanje delavskega položaja po tekstilnih tovarnah, dani so pa tudi pogoji za novo in boljšo pogodbo.

Dejstvo, katero najbolj porazno vpliva na delavstvo, pa je, da podjetniki ne izvajajo kolektivne pogodbe. Izvajajo jo le v toliko, v kolikor jih delavstvo v to primora. Na ta način so tekstilni podjetniki najbolj udarili delavstvo. Je to pač njihov namen, da v delavstvu ubijejo smisel za strokovno borbo. Dobro so se namreč zavedali, da gre to v korist samo njim samim. Med delavstvom je treba ustvariti nezaupanje do strokovnih organizacij, ubiti smisel do delavske skupnosti, ker le na ta način bo delavstvo še nadalje brez ugovorov in protestov služilo. Tu mora delavstvo presekat s preteklostjo in se dokopati do spoznanja, da tudi najboljša pogodba nič ne koristi, ako delavstvo ni enotno in organizirano. Po podpisu pogodbe se šele začne borba za njeno uveljavljenje.

Kranjsko delavstvo pa, ker ni imelo v tem pogledu prave jasnosti, je, namesto da bi se še bolj strnilo v strokovnih organizacijah, te pustilo. Zato so posledice veliko težje in hujše. Kakor brez dela ni jela, tako brez strokovne organizacije ni in ne more biti izboljšanja delavskega položaja. Zato delavci in delavke, v organizacijo, ki bo čuvala in branila vaše interese. Vsi v Jugoslovansko strokovno zvezo!

spevki za spomenik temu zaslužnemu jugoslovanskemu državniku. Častni predsednik tega odbora je dr. M. Stojadinović. Od Slovencev pa so: v ožjem odboru minister dr. Mihael Krek, v širšem pa: ban dr. Marko Natlačen, mariborski župan dr. Alojzij Juvan in Ravnik Rudolf, advokat iz Maribora.

Bolgarsko časopisje pozdravlja odlok jugoslovanske vlade, da se odstrani bodeča žična ograja ob jugoslov.-bolgarski meji. To ograjo je zgradila jugoslovanska vlada, da se onemogoči prehod macedonskih četnikov iz Bolgarije v Jugoslavijo, kjer so prirejali razne atentate.

O zbliznanju med Nemčijo in Rusijo so poročali zadnji teden nekateri ugledni angleški in francoski časopisi. Po teh vestih zahtevajo od Hitlerja ta popoln preokret nemške zunanje politike generalni in industrija. Nekaj dni je nemško časopisje molčalo, nato pa je pod enotno taktirko začelo zanikavati te vesti, češ da z Rusijo ni možen sporazum, dokler bo boljševiska.

Novo zunanjo politiko je napovedal madžarski min. predsednik. Madžarska je pripravljena razpravljati o vseh predlogih za sodelovanje podonavskih držav na temelju enakopravnosti. Italijansko-jugoslovanski sporazum je za Madžarsko zelo povoljen. — Glede notranje politike stremi vlada za tem, da bi bila krščanska, narodna in socialna. Dejal je, da Madžarski ni potrebna diktatura. Diktature ne rešujejo problemov in nastajajo le takrat, ko ni nobenega drugega izhoda. Madžarska more rešiti vse težkoče z reformami v okviru svoje ustave in ne rabi nobenih novih »šefov«, ker ga že ima v osebi kraljevega upravitelja Horthyja. S tem je udaril po madžarskih narodnih socialistih, katere podpirajo iz Nemčije in ki so nedavno hoteli izvesti nekaj pohod na Budimpešto, a jih je vlada pravočasno pozaprla.

Nemška vlada je izročila po svojem poslaniku v Vatikanu odgovor na okrožnico sv. očeta proti nemškemu fašizmu. Vsebinski odgovor pa dosedaj ni bila objavljena.

Počasi, pa vendar...

Zadnja leta so naši prijatelji porabili veliko črnila radi imena: krščanski socializem. V števil. 16. »Del. fronta« pa breme tole: »Končno brani B. D. ime »krščanski socializem«. Popolnoma brez potrebe. Ime samo na sebi ni nekaj zmotnega. Zmotna more biti le vsebina imena. Tudi Pij XI. ni obsodil tega naziva radi naziva, temveč radi njegove vsebine, radi nazora, da je mogoče kompromis med krščanstvom in socializmom.« Tako so končno tudi na oni strani prišli do istega mnenja, ki smo ga mi vedno zastopali. Ne gre za nazive, gre za vsebino!

Samo to bi se vprašali: kdo bo popravil krivico, ki so jo delali naši organizaciji

Naše združništvo

Zakaj nam je potrebna »Delavska tiskarna«? Mnenja smo, da je vsak zaveden delavec na jasnem in mu ni treba ne vem kako učenega odgovora na gornje vprašanje. Lastno gospodarstvo je gotovo prvi pogoj, da bomo z vso gotovostjo prebrodili vse mnogoštevilne težkoče, katere nam bo delal sedanji ustroj družbe, ki je kapitalističen. Nikdo naj ne pričakuje medenih dni bodočnosti, ako vam bodo tudi z vseh strani obetali, da bo, da je že, da bo kmalu vse boljše. Boljše je sicer tudi že danes! Ali za koga, to je drugo vprašanje. Vsi vemo, da človeku, ki gara od jutra do mraka, bolje drugače ne bo, kakor edino ob svoji lastni samopomoči. Priznava je, da je oblika združništva najboljša, najsigurnjša. Slovenci se bo-

tem, da so jo samo zaradi imena tako trdovratno prištevali med najhujše marksiste in boljševice?

Podobno krivico dela kršč. socialistom »Del. fronta« v istem članku, kjer jim sicer ne odreka »globokega verskega čuvstvanja«, pač pa govori o kršč. socialistih, »ki še vedno pravijo, da je gospodarski marksizem pravilen«. Kdaj, odkar »Del. fronta« izhaja, je njen pisec bral v glasilih JSZ kaj o tem. Čemu take izmišljene trditve, ko zaradi njih tako ne bo nihče verjel, da sta »Del. fronta« in njena organizacija nastali zaradi marksizma v JSZ in ne iz drugih razlogov.

mo morali tega dela slej ko prej močneje oprijeti, da ne bo prepozno, kajli pozno je že itak. V našem delavstvu vidimo močan kader zrelih ljudi in pričakujemo, da bo znalo prijeti tudi na združnem področju, kakor se je znalo uveljaviti na strokovni poti. Taka strokovna organizacija, kot jo imajo naši krščanski socialisti, pa nujno rabi svojo tiskarno, vsaj za tisk lastnih potreb. Ako hočemo to doseči, bo treba veliko združnikov in kapitala; kajli tudi prav malo podjetje zahteva v tiskarski stroki veliko kapitala.

Na delo vsi! Kdo bo prej in kdo prvi. Kdor bi želel podrobne informacije, naj to sporoči na naslov: »Del. tiskarna«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22/1.

Naše nove postojanke

Dovže v Mislinjski dolini. Dne 18. t. m. se je vršil pri nas sestanek lesnega delavstva za tukajšnji okoliš. Sestanka se je udeležilo zelo lepo število domačega delavstva, kakor tudi iz sosednje Mislinje. Sestanek je otvoril tov. Vogrin Ivan s pozdravom na vse navzoče, s posebno zahvalo za udeležbo predsedniku JSZ tov. Srečku Zumeru iz Ljubljane. Nato je zanimivo in stvarno poročal tov. S. Zumer o pomenu strokovne organizacije za delavstvo, posebno za lesno delavstvo, katero je še danes s svojimi delovnimi in plačilnimi pogoji na najslabšem položaju napram ostalim panogam delavstva. Pozval je navzoče, da se morajo zavedati dolžnosti, katere jim nalaga njih delo, njih stan, in jih točno izpolnjevati, da se morejo potem neustrašeno in zavestno postaviti za svoje pravice, katere se jim kratijo. Za svoj govor je tov. Zumer žel pristržno odobravanje in priznanje. Zakaj bi ga ne — slednjega je deležen le voditelj delavcev, ki je sam delavec, ki dela z njim in le za delavca, zato bodi nam tov. Zumer še mnogokrat dobrodošel. Pri volitvah je bil izvoljen naslednji pripravljalni odbor: predsednik Ogrin Mihael, podpredsednik Vrhovnik Albin, tajnik Ogrizek Viktor, blagajnik Smerekar Fr., preglednik Šmon Franc, odbornika Vogrin Ivan in Brlek Ludovik. — Dasi pozno, vendar se prebujajo naše delavstvo in uvideva, da neorganizirano delavstvo ne pomeni ničesar, je kot suh listič, prepuščen vsem vetrovom v izigravanje. Raz-

Celjsko okrožje

Celje. Tovariši pekovski pomočniki! V nedeljo, dne 25. aprila, se bo vršil sestanek naše pekovske skupine. Stojimo tik pred pogajanjem z našimi mojstri. Zato je v našem interesu, da pridete prav vsi in se pogovorimo o naših zahtevah in nadaljnjem delu. Torej vsi in točno!

Celje. Naš tajnik tov. Joško Jurač je bil od OUZD poslan na zdravljenje na otok Rab. Želimo mu, da bi se prav dobro opomogel in prišel spočit nazaj, saj ga bo čakalo vse polno dela.

Gledališki frizer za dame in gospode

R. GROBELNIK

Celje — Glavni trg 17

Podružnica poleg hotela Evropa.

...

Posoja lasulje, zaloga šmink i. t. d.

Tovariši! Posetite specerijsko in kolonialno trgovino

FILI JANKO

Celje, Dečkov trg 4a

Vedno sveže blago po najnižjih cenah

Gradbeno delavstvo

Dol pri Ljubljani. Članom skupine JSZ v Dolu sporočamo, da se vrši občni zbor naše skupine prihodnjo nedeljo, dne 2. maja, po prvi sv. maši ob pol 8 v Prosvetnem domu v Dolu. Občnega zbora naj se gotovo udeležijo vsi člani, tudi tisti, ki delajo drugje, kot pri regulaciji Save, in tudi tisti, ki še niste zaposleni. Povabite tudi tiste delavce, ki še niso organizirani, da pridejo na občni zbor in postanejo naši člani.

Kovinarji

Guštanj. Dne 4. t. m. se je vršil občni zbor naše skupine kovinarjev v Guštanju. Udeležba je bila lepa, kar je dokaz, da se pri nas skupina vedno bolj razvija. Zavoljo tega imamo kovinarji tudi popolno zaupanje v našo organizacijo. — Tovariš Grošel, zastopnik iz Ljubljane, nam je v

SLAŠČIČARNA PELICON

priporoča priznana najfinejše torte, piškote in bonbone.

Ljubljana, Wolfova ul. 14

podružnica: Kongresni trg 19

KNJIGOTISK — BAKROTISK — KLISARNA
LITOGRAFIJA — KAMENOTISK — OFFSETISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA, KOPITARJEVA ULICA 6

ILUSTRACIJE IN KLISEJI DAJO REKLAMI
SELE PRAVO LICE. — ZA REKLAMO V VI-
SOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE OFFSET-
TISK, KI JE DANES LE NAJCENEJŠI!

Delavsko združništvo

Redni občni zbor Delavske posojilnice v Laškem bo v nedeljo, 9. maja t. l., ob 3 popoldne pri Grešak Blažu v Rečici. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva, 2. poročilo nadzorstva, 3. čitanje revizijskega poročila, 4. odobrenje računskega zaključka za leto 1936, 5. volitev načelstva in nadzorstva, 6. slučajnosti. — Odbor.

Oglašujte v Delavski pravici!

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Ivan je molčal. Samo v gledalca, ki je korakal preko igrišča, je upiral pogled. Obhajali so ga isti občutki kakor Tomaža. Gledal je njegove roke: v eni je krčevito stiskal odbijač, druga se mu je mlahavo povešala ob životu. Očividno se je fant zavedal, kako malo zasluži to prijazno odobravanje, to vzklikanje, ki je kipelo iz vrst gledalcev. Bil je sicer dober igralec, toda Bradmana ali Hobbsa ni dosegal, celo v primeri z ostalim moštvom ne. »To so osli!« si je mislil. In res, še nikdar ga niso pozdravljali tako viharno, tudi takrat ne, ko je dobil svojih sto točk. To je bilo konec lanske sezone. Seveda so mu hoteli s tem le reči, naj pozabi na dogodek, ki se je pripetil prošli teden. In vsakdo, ki je kaj govoril o njem, je moral izraziti isto mnenje kot oni. Ko je stopil na svoje mesto, je zavladala grobna tišina. Sedaj se je sunkoma ozrl po igrišču, ki je bilo zanj že pripravljeno. Najprej je štiri žoge kar zabil. Poskusil jih je izrabiti v svoj prilog. Potem je odnehal, se potuhnil in dobil štirideset pet točk, dokler ga nasprotnik ni odbil.

»Dobro dela.« je zasopel Ben. Opazoval je branilca, ki je pobiral odbijače in naravnal vratne palice. »Še pet točk in bo vse posekal.« Prešinila ga je svetla misel. »Morda mu pa le priznajo kolekcijo. Grem k paviljonu, da vidim, kaj je.« Zapustil je svoj sedež in deset minut ga ni bilo nazaj. Ko je zopet sedel poleg Ivana, mu je bila zapisana na obrazu nejevolja in stud. Ljudje, ki so sedeli v bližini, so

dolgih, prav lepih besedah razložil splošen položaj ter nas spodbujal k delu. Sprejetih je bilo več resolucij. Izvolili smo si odbor: predsednik: Kotnik Andrej, podpredsednik: Kokal Ivan, tajnik: Kokal Franc, blagajnik: Mager Alojz, namestnika: Petrač Anton in Pogorevcnik Karl; za nadzorstvo: Civnik Ivan in Jamšek Bogomir; gospodar: Paradiš Miha; delegat za centralni občni zbor Pogorevcnik Karl. Sedaj, ko smo si izvolili nov odbor, kličemo vsem: korajžno na delo! Člani, podpisajte novi odbor povsod. Le, ako se članstvo zaveda svoje dolžnosti, bo odbor lahko brezhibno deloval.

To in ono

Trbovlje. Iz seje bratovske skladnice. 15. t. m. se je vršila seja tukajšnje krajevne bratovske skladnice, na kateri se je poleg drugega obravnavalo tudi o nabavi jedilnega orodja za bolnišnico, kakor tudi postavitev štedilnika v drugi oddelek bolnišnice, kateri bi pri gretju hrane omogočal, da dobe bolniki toplo hrano.

Razpravljalo se je tudi o zidavi zdravniške stanovanjske hiše, v kateri bi bilo nameščeno tudi osebje bratovske skladnice. To je nujno potrebno, ker sedaj stanujejo vsi trije skladnični zdravniki nad četrt ure od bolnišnice. Pri stalnih dnevniških nezgodah članov v rojih pa bi bilo vsekakor potrebno, da z zdravnik primarij v bližini bolnišnice, kateremu je mogoče biti pri dovozu ranjenca takoj na mestu. Končno se je sklenila nabava novega Rentgen-aparata. Sedanji ne odgovarja za celotno slikanje osebe v notranjosti in pa radi stalnega pregleda tuberkuloznih od strani dispanzerja.

čakali, kaj bo povedal. Bili so zelo radovedni. Sila radi bi se bili o čem sporekli.

»Odborniki so vsi preplašeni, ne vedo, kaj naj store. Zmajujejo z glavo in trepečejo. Boje se, da ne bi napak ukrenili. Sims bi šel nabirat, a ker ve, da drugi nočejo, si tudi on ne upa. Saj ni nič manj plašljiv kot ostali. Če bi mu samo eden ostalih dejal: »Pojdi, greval!« bi si nič ne pomišljal, brž bi se lotil stvari. Jaz sem se mu ponudil, da pojdem z njim nabirat, pa mi je takoj rekel, da me ne potrebuje. Če bi ne bilo zraven tistega študenta, bi imeli lažje stališče.«

»Ali se Tomaž ni izrekel proti zbirki?« je vprašal droban možiček.

»To ne. Ampak ravnateljevemu sinu se tudi ne bi radi zamerili. Marsikdo je že dobil presneto lepo službico pri rudniku. Zakaj bi jo zapravil po neumnem!«

»Torej se ne da nič napraviti?« je vprašal glasan možakar. »Ali je Benov Tomaž dobil petdeset točk ali ne? Če bi bil kdo drug, bi mu brez nadaljnega dovolili nabiranje. Dobro ve, da mu ne marajo ustreči. Vsekako bi bilo proti pravilom, če bi dovolili kaj takega fantu, ki ni dobil petdeset točk.«

»Proti pravilom! Prokleta!« je planil Ben. »Če tak fant, kot je Tomaž, ne more živeti, se ne vpraša, kaj je proti pravilom in kaj po pravilih.«

»Kaj: ne more živeti! Nikar ne govori tako preklicano bedasto! Če bi odborniki prišli med gledalce in dejali, da hočejo nabirati zanj, ker je brez dela in ker se je dobro odrezal pri tekmi, prav. Toda fant ni dobil petdeset točk, kakor se zahteva za nabirko.«

»Stavim,« je suho pripomnil drobn možiček, »da Tomaža nič ne mika, da bi hodil okrog ljudi. To je resnica, če kaj vem.«